

Talent și tehnică

Una dintre prejudecățile naive, care mai circula — dar parcă din ce în ce mai rar — în lumea culiselor și a comentatorilor grăbiți și desigur neavizați ai scenei, este legată de presupusa suveranitate exclusivă, suficientă a talentului.

Fără îndoială că, înafara talentului, orice discuție eficientă asupra teatrului își pierde sensul. Dar fetișizarea talentului, desprins de orice condiționare a exersării continue și a perfecționării lui, rămâne și ea zadarnică.

Jacques Copeau pleda, pe această linie, pentru „dezstrionizarea” actorilor, care uneori par satisfăcuți de paupere formule meșteșugărești, descinse, pasă-mi-te, din sublime intuiții, dar de fapt compuse, confecționate rudimentar, sub imperiul cunoașterii cu totul insuficiente a profesiunii. Marele om de teatru francez specifica, și foarte explicit, nevoia studiului serios, aplicat, susceptibil să nutrească harul interpretului, să-l înalțe pînă la culmile artei. El propunea în mod imperativ „o eliberare a spiritului pe scenă prin mijloacele unei tehnici profunde și bine asimilate”.

Se pomenește astăzi cu mare insistență și frecvență ba despre „actorul total”, ba despre „actorul sintetic”. „Total” sau „sintetic”, actorul trebuie să stăpînească, nu numai să posede în mod natural, toate mijloacele de expresie care îmbogățesc, însușesc, innobilează scena, justificînd actul teatral. De aceea, el are datoria să știe, nu numai să i se pară că poate, să ajungă la ceea ce „eliberare a spiritului pe scenă prin mijloacele unei tehnici profunde și bine asimilate.” De aceea, el este obligat să știe să minuiască cu pricepere, cu rafinament toate mijloacele expresive, inteligente ale trupului său.

Dar pentru a ajunge în scenă la perfecțiunea mlădieții inteligenței și expresivității corporale, actorul trebuie să înceapă prin a-și constitui un important bagaj de cultură, prin a-și face o solidă educație muzicală, ritmică, gimnastică. În același timp, preînțîmpinînd primejdiile unilaterității, ale „specializării” fără orizont, el trebuie să parcurgă, însușindu-și modalitățile diverse de funcționare, cele mai diverse specii ale teatrului, neignorînd în practică nici farsa, nici teatrul de saltimbanci, nici improvizația, nici tragedia muzicală ș.a.

Referindu-ne la acest cadru complex, amplu, strict necesar de formare a actorului, adică de însușire a tehnicii și respectiv de punere sistematică în valoare a talentului său, se impune asociația simplă cu teatrul asiatic tradițional, care programează și susține de sute și sute de ani un asemenea sistem de pregătire și de antrenament neîncetat. În această lumină, și nu numai în această lumină — fiindcă scena europeană are și ea îndelungi tradiții pe o aceeași linie —, „noutatea” principiilor care definesc statutul actorului „total” datează de cînd... lumea teatrului, avînd o valoare aproape axiomatică pentru arta de la luminile rampei.

Judecînd astfel lucrurile, dacă ideea polivalenței expresive a actorului apare de fapt odată cu teatrul, și ideea tehnicii ca atribut indispensabil și permanent al manifestării valabile a talentului se înscrie pe răbojul vremii tot de atunci.

Nu mai că, acceptînd cu convingere această teză, există azi ca și întotdeauna o primejdie, care se cere luată în seamă. Pregătînd cu atîta zel, cu atîta minuțiozitate, formarea cît mai desăvîrșită a actorului, eliberîndu-i și amplificîndu-i diferitele resurse naturale, nu-l transformăm numai într-un instrument perfect, într-o mașinărie pusă cu multă grijă la punct? Acest pericol nu este imaginar. Dar el apare numai acolo unde insuficiența talentului îngăduie tehnicii să se planteze, în monocultură, pe un teren aproape vid, devenind predominantă, sterilă.

Corectivul sigur îl constituie talentul, autenticul talent, care are o absolută nevoie de hrana cotidiană a tehnicii, dar care niciodată nu se poate transforma în tehnică pură, în tehnică exclusivă.

Cavalerii foarte relativelor competențe contrapun talentul tehnicii, propunînd uneori și false compensații. Ei vor să creadă că talentul, marile intuiții pot suplini cu succes înfașibil tehnica. Adevărul este situat cu siguranță la antipod. Există un raport direct proporțional între dimensiunea talentului și amplitudinile necesare ale tehnicii: cu cît este mai important, mai mare un talent, cu atît mai imperativă este însușirea și folosirea unor mijloace tehnice cît mai variate pentru valorificarea inspirată, proprie a geniului actoricesc.